

אודיסאוס אֵליטיס

צלילי היקינטון

מיוונית מודרנית: דספינה שרמיסטר וחיים פסח

אודיסאוס אליטיס: קווים לדמותו

אודיסאוס אליטיס נולד ב־1911 בהרקליון שבאי כרתים. שמו המקורי היה אודיסאס סוסוס אֵלְפֹנְדֵלִיס, אך הוא בחר לפרסם את יצירתו בשם אחר מתוך התחשבות באינטרסים של משפחתו, משפחת תעשיינים שבן־משפחה משורר לא היה מוסיף לה כבוד. שכן, כך סיפר מאוחר יותר, "בני המעמד של משפחתי התייחסו כבזו לאמנים ולאנשי רוח וחששו לשמם הטוב". מוצאה של משפחתו היה מהאי לסבוס, ולעובדה זו נודעה השפעה גדולה על שירתו. אליטיס הרבה לתרגם מיוונית קלאסית ליוונית מודרנית, ובראש וראשונה תרגם את שירתה של ספּוּ מלסבוס, שהחשיב אותה כקרובת משפחה, אף כי מבוגרת ממנו מעט. "אמנם לא נולדתי בלסבוס", כך כתב, "אבל כאשר אני מגיע לשם אני חש בכל עלה של עץ זית את מהותה של הזהות שלי".

כשהיה בן שבע חווה אליטיס את האבל הראשון בחייו במותה של אחותו היפה מרסיני שנפטרה בגיל עשרים ממגפת השפעת הספרדית ששטפה אז את אירופה. ארון המתים ובו גופתה הונח בבית על השולחן שעליו היתה כותבת ומציירת. אליטיס אימץ את השולחן הזה והוא שימש אותו בכל מסעותיו. שבע שנים מאוחר יותר נפטר אביו. אבדות אלה הותירו חותם עמוק בנפשו, והוא חיפה בשירתו על הכאב בהינומה של דימויי אור השמש.

מאוחר יותר עברה משפחתו להתגורר באתונה, והוא החל ללמוד שם משפטים. אך ב־1936 נטש את לימודיו, התגייס ועבר קורס קצונה. עם הכרות המלחמה של ממשלת מוסוליני על יוון, באוקטובר 1940, השתתף בקרבות בגבול אלבניה. בפברואר 1941 חלה בטיפוס והיה במצב קריטי. על אף מצבו הקשה, יום לפני פלישת הצבא הנאצי ליוון העדיף לחזור לאתונה ובלבד שלא ייפול בשבי הגרמנים. ב־1948 יצא לפריז ושם שהה שלוש שנים, בחסותו של מבקר האמנות והמוציא לאור היווני־צרפתי טריאדיס. היו אלה שנים מכוננות מבחינת התפתחותו כמשורר. "שם התוודעתי למגמות החדשות, מפול אֵלוּאר שחשף בפני דרכים חדשות בשירה, אך לא היה קיצוני כאנדרה בֵּרְטוֹן ההיפר־רֵאליסטי". אליטיס התייחס לסוראליזם של ברטון כאל אמצעי, לא כמטרה לעצמה. הוא שאל מהסוראליזם את המאגיה ודחה את הקיצוניות היתרה.

לקוראים התגלה אליטיס לראשונה ב־1935 כשהיה בן 24. כבר בשיריו הראשונים ניכרה ראיית העולם שלו, שמבחינה אסתטית היתה מהפכנית מכל המקובל עד אז בשירה היוונית. על אף הקרבה האקלקטית שלו, לדבריו, למשוררים צרפתיים כפול אלוּאר ולפייר וְוֵרְדֵי, יצירתו המטפיזית של אליטיס קרובה יותר לשירתו המיסטית־מקראית של ויליאם בלייק, האנגלי

בן המאה התשע-עשרה. את לורקה אהב ותרגם ליוונית. במבנה השירים ובאוצר המילים הוא קרוב יותר לאונג'רטי האיטלקי. אך הוא ספג השפעות ברורות גם משירתם של הֶלְדֶרְלִין ועזרא פאונד, ובמיוחד מהמשורר היווני סרנדריס שדגל בשקיפות בשיר. אליטיס שם את הדגש במילה הבודדת ולא ברצף, כפי שהיה מקובל עד אז בשירה היוונית. המשוררים בני דורו כתבו בשפה גבוהה ואילו הוא טבע מילים חדשות והביא לשיריו מאוצר המילים של השפה העממית. דימויים של אור ושמש מאפיינים את כל שירתו. "לשתי את השמש בשירתי כשם שהרעב לש לחם בחלומי", העיד על עצמו. אמרו על אליטיס שהיה אסטרונוט נצחי על פני השמש. הוא נתן ביטוי ללא-מודע באמצעות דימויים מוחשיים.

דמויות אדם כמעט שאינן קיימות ביצירתו, ורבים מהמבקרים קבלו על כך. ואכן, שירתו של אליטיס מתרחקת מענייני היום-יום. דומה שאין בה ממד חברתי, ובוודאי לא רגישות פרולטרית. הוא בחר בדרך של "אמנות-לשם-אמנות", התנגד לשירה מגויסת וסירב להקריב את שירתו על מזבח הסוציאליזם הראליסטי. עם זאת, אליטיס עצמו דחה מכל וכל את הטענה על היעדר מסרים חברתיים ופוליטיים בשיריו: "מסרים כאלה אכן מצויים בשירי", הוא אמר. "לפעמים הם אפילו שקופים, אבל תמיד בדרך העוקפת את האמירה הלוגית ומתחברת לעולם החושים." בהזדמנות אחרת קבע אליטיס: "רק באמצעות החושים אתה מגיע אל השכל." הוא לא התחבר אף לאחת מהתנועות והאסכולות בשירה בת זמנו וניסה לשלב בשיריו גישה רדיקלית ומאגיה. "ספינותיו העצומות של ואלרי הגדול כבר עוגנות בנמל כלשהו", אמר, "אך אורה של ספפו עדיין בוהק מעלינו."

התמזל מזלו של אליטיס שיכול היה להתמסר לכתיבה ללא דאגות פרנסה. מעולם לא נאלץ לעבוד או לרכוש מקצוע. הוא לא נשא אישה ולא הקים משפחה. תחת זאת הרבה לבלות עם חברים בני המעמד הגבוה, יצא למסעות רבים וחווה הרבה הרפתקאות ארוטיות. הוא בז ללחץ הזמן: "עדיף בעיני שעון מפיק ריח ורדים משעון המורה על הזמן", הכריז. ומעל לכל תיעב ממוצעות: "בכל מקום ממוצע – שם אינני קיים", כתב.

בשנת 1979 היה אליטיס למשורר היווני השני (אחרי סְפֶרִיס) שזכה בפרס נובל לספרות. בפרס זיכתה אותו יצירתו אקסיון אסטי (1959), "יאה הוא". מחוץ ליוון היה ידוע בעיקר בזכות הלחנותיו של תאודוריקוס לשיריו, אך ביוון עצמה היה אלמוני למדי עד לקבלת הפרס. אליטיס מת ב-1996, בן 85. הוא ביקש להיקבר ללא כל הספדים. הוא יצא למסע ארוך בשמים, כפי שכתב ב"מונוגרמה": "הפעמונים פורצים בשמים, את שומעת, / נתיב עמוק עבורי..."

כמה מחשבות על אליטיס ועלינו

אני מבקש לשתף בכמה מחשבות עלינו ועל אליטיס, וליתר דיוק, על המשוררים העבריים בני דורו של אליטיס ויחסם למקום שבו הם חיו. תקופת חייהם של שלושת המשוררים העבריים בני דורו של אליטיס, לאה גולדברג, נתן אלתרמן ואברהם שלונסקי, מקבילה במידה רבה לתקופת חייו של אליטיס, יליד 1911, אף שהוא האריך ימים אחריהם. גם לאה גולדברג נולדה ב-1911, ואילו אלתרמן נולד שנה אחת קודם לכן. שלונסקי נולד ב-1900. מקורות ההשראה

של המשוררים הללו שונים כמובן לחלוטין ממקורות ההשראה של אליטיס, שהזכרתי קודם. עם כל ההבדלים ביניהם, כל השלושה קורצו מחומריה של השפה והתרבות הרוסית, לא המערב-אירופית ולא היס-תיכונית. חשבתי על ההבדל התהומי ביחס למקום בין אליטיס לכל אחד מהמשוררים הללו. שירתו של אליטיס רוויה באלמנטים של הטבע היווני – היס, אור השמש, הפריחה. הדבר שונה בתכלית אצל שלונסקי, אלתרמן וגולדברג, אף שלכל אחד מהם יחס שונה לארץ החדשה, הארץ שאינה תבנית נוף מולדתו: שלונסקי מתייחס לארצו החדשה במין קדושה חילונית, כמו אל חפץ זר ויקר, ולא בשום פנים כאל ארץ שבה גדל, לא באורח טבעי ואפילו מלאכותי למדי. כך, למשל בשירו "עמל" מן המחזור "גלבוה": "עוטפה ארצי אור כטלית / בתים ניצבים כטוטפות / וכרצועות תפילין / גולשים כבישים, סללו כפיים". המקום של אלתרמן הוא דווקא העיר, וליתר דיוק העיר תל אביב. גם כאן אני, כיליד תל אביב, מזהה מיד את ההתפעלות וההתרגשות של מי שמקרוב בא, לא של יליד המקום. כך למשל הוא כותב בשירו "דצמבר": "דצמבר – / חודש מקוטר / ריחות תפוח ומטר, / אתה נותן כוחות גנוזים / להרוגי התמוזים, / אתה יודע להשיב / מעט אביב לתל אביב." המדובר הוא במי שנקרעו מנוף מולדתם, המנסים לאמץ ללבם את נופי הארץ החדשה, אך שלא כאצל אליטיס השלם עם המקום שלו בכל לבו, אצלם גם בעצם ההתפעלות, בולטת תחושת הזרות. ודווקא לאה גולדברג נותנת לתחושת הניכור ולקונפליקט הרגשי בין האהבה לשתי אדמות מולדת – ביטוי ישיר וכן. וכך היא כותבת בשיר בעל השם המשמעותי כל כך: "אורן": כאן לא אשמע את קול הקוקייה / כאן לא יחבוש העץ מצנפת שלג / אבל בצל האורנים האלה / כל ילדותי שקמה לתחיה. // צלצול המחטים: היה היה... / אקרא מולדת למרחב השלג, / לקרח ירקרק כובל הפלג, / ללשון השיר בארץ נכרייה. // אולי רק ציפורי-מסע יודעות – / כשהן תלויות בין ארץ ושמים – / את זה הכאב של שתי המולדות. // אתכם אני נשתלתי פעמיים, / אתכם אני צמחתי, אורנים, / ושורשיי בשני נופים שונים."

אצל אליטיס, לעומת זאת, יש נוף ילדות אחד, נוף היס-תיכונית המובהקת, וללא שום אמביוולנטיות. יש "גדרות האבן, מבעד למשוכות", יש "קורת העץ עם האריג המרובע על הקיר", יש "בית עם קנוקנות הגפן", ואת אלה ואחרים נפגוש מיד בשירו. אליטיס, כדבריו, "חש בכל עלה זית את מהות הקיום שלו", וכישראלים בני דור ראשון או שני או שלישי, שעדיין נושאים במידה רבה את נוף ילדותם של הורינו וסבינו, זה בדיוק הדבר שמעורר בנו קנאה.

ח"פ

I

עצרי מעט, סמוך לדממה, אספי את שער הלילה של זו החולמת
את גופה העירם. אפקים רבים לפניה, מצפנים רבים וגורל אחד השורד
ללא לאות מקץ כל חמשים ושנים קלפיה.
ואז, חוזרת ופותחת דבר אחר בידך,
מעניקה לה פנינים בעבור תשוקה אחת,
אי קטן של שנה.

עצרי מעט, סמוך לדממה, חבקי בזרועותיך את העגן העצום
המולך במעמקים, עוד מעט ינסק לעננים. ואת לא תבניני,
אך תבכי, תבכי שאנשק אותך. וכאשר אפער סדק בשקר,
אשנב קטן וכחל בשכרון החושים – עוד תשכי אותי.
צללית קטנה וקנאית של נפשי, מפיקה צלילים
באור הירח.

עצרי מעט, קרוב יותר אלי.

II

כאן, בלחשושי הבסר של התשוקות, חשית לראשונה
באשר המיסר את החיים. צפורים גדולות ועלומות
קרעו את בתולי עולמך. על פני סדין פרוש חזו
ברבורים את שירתם לעתיד לבוא,
ובמים החלו פתולי הלילה לחבט בכנפי חלומותיהם,
מזהים את ישותם בזרועות הפרושות לקראתם.
אבל הצעדים שלא מחו את יערותיהם
עצרו בכפה הכחלה של השמים ושל עיניך.
מה בקשו שם? מהו אותו חטא שמימי
שעורר את פעימות יאושך? לא האגם, אף לא תחושתו
ולא החזיון של ידים שהבינו זו את זו השכילו מעולם
לעורר ערגה ורדה שפזאת.

III

וְלֵךְ שָׁל הַצְלָחָה מוֹאֲרֶת – יוֹם שֶׁעָלָה בְּעַמָּל רַב מֵעַל עֲקֻבוֹת הַלֹּא־נוֹדָע.
כָּל כַּמָּה שָׁנֹשְׁלָם עַל דְּמָעָה, כִּף הִיא מִתְרַחֶקֶת מֵהַשְּׁמַשׁ,
וְאֵת, שְׂאֵת זְמַנָּךְ לֹעֶסֶת כְּמוֹ עַלֵי דְפָנָה מְרִים, הוֹפְכֶת לְיוֹנָה הַמְּבֹשֶׁרֶת
נְסִיקָה נְעִימָה אֶל הַנְּצַח.

IV

חֶמֶשׁ סְנוּנִיּוֹת, חֶמֶשׁ מְלִים בְּאוֹת לְקִרְאָתְךָ
וְכָל הַבְּהֵק מִתְמַקְד בְּךָ. בְּטָרֵם תִּהְפְּכִי לְעֵשֶׁב,
אֵת צְלִמָּךְ תּוֹתִירִי עַל פְּנֵי הַסֵּלַע הַכּוֹאֵב שֶׁאֵשׁ מִשְׁתַּלְּהֶבֶת בְּתוֹכּוֹ.
בְּטָרֵם תִּהְפְּכִי לְטַעְמָה שֶׁל הַבְּדִידוֹת תּוֹתִירִי נֶפֶךְ גַּעְגּוּעַ עַל הַקּוֹרְנִית,
וְאֵנִי מִגִּיעַ תְּמִיד הַיָּשָׁר לְתוֹךְ הַהַעֲדוֹת. צְלִיל אֶחָד מִשְׁמִיעַ הַנַּחַל,
וְכָל מָה שֶׁאֵמֵר וְכָל מָה שֶׁאֵהָב יוֹתֵר בְּצִלוֹ לֹא־נִגּוּעַ.
הַתְּמִימוֹת וְחִלּוּקֵי הַנַּחַל בְּמַעֲמָקֵי בְּהִירוֹת אַחַת וְתַחוּשָׁה צְלוּלָה כְּבִדְלַח.

V

אֵנִי חוֹלֵף וְקוֹטֵף אֵת פְּלוֹמֶת נְעוּרֶיךָ, וְשִׁמְךָ מַעֲתָה יִקְרָא הַשּׁוֹלֵטֵת.
בְּכַף יָדְךָ הַקְּטָנָה נוֹצְצִים הַמַּיִם. הַעוֹלָם מְסַחֵרֵר אֵת יָמָיו
וּבְשִׁכְרוֹתוֹ שׁוֹתֵל צְרוּר פְּרָחֵי יִקְיִנְטוֹן.
כָּבֵר לְמַחֲרַת תִּהְיִי הַזְּרָה הַרְשָׁמִית
בְּדַפֵּי הַסּוּדִיִּים.

VI

גַּם כְּשֶׁפָּנִיךָ הַשְּׁמִימִיִּים לֹא יִהְיוּ עוֹד, יִשְׁרְדוּ עֲצִים אֶלָּה
וְלֵלָא קָשִׁי יִסִּיט הַחֲבוּק אֵת הַטֵּל וְהַעוֹלָם יוֹתֵר חֲרוֹת שָׁם.
הוּ, הַמְּלִים הַחֲתוּמוֹת שְׁנוֹתֵרוּ מִתַּחַת לְקַלְפוֹת הַתְּקוּהָ.
בְּעַנְפִּים הַרְעַנְנִים, הַגּוֹזוּמִים שֶׁל יוֹם נִהְדָּר –
הַמְּלִים הַחֲתוּמוֹת שֶׁהַכְּאִיבוֹ לְעֶצְמוֹן
וְהִפְכוּ לְגֵאוֹת.

VII

התרגשות. צמודים או פרוידים רוטטים עלי הצפצפות
הנעים ברוח. עוד לפני עיניך היא המבריחה
את הזכרונות, את חלוקי הנחל ואת האשליות.
הזמן זורם ואת נצבת בתוכו ללא ניע, ואני מהרהר במי
שמאנו לקרש הצלה, שמתחת לריסיהם אוהבים את האור
וכאשר נופלת השנה על עפעפיהם עדין קוראים
בכפות ידיהם.
ואני מבקש לסגר את המעגלים שפתחו אצבעותיך
ומעליהן להניח שמים, לבל תשמע
מלה אחת נוספת.

דברי אלי. דברי אלי על הדמעות.

VIII

בעמק הלחן אותם הדברים דבקים בך,
אך צורתם נהפכת. החיים תמיד מחקים את עצמם.
ואת, זרחן בכף ידך, פוסעת ללא הגה בינות לסיבי גורל אדיר
ושערך ספוג בתפלת מנחה, מרפך את הזכרונות
מעל צלילי הקול באור ראשון
של השחר.
ודק: הקול שפעם שכחת, עכשו בוקע בחוזך.
האלמג הזה שבוער לבדו הוא ההבטחה
שמעולם לא קימת והאש הזאת שאימה לכלותך
היא הסחרור הקל שקושר אותך בסגליות שגוועות בגון היסורים.
שנינו יחד במסע בעמק הלחן.

IX

לא עשיתי עוד דבר. לקחתי אותך כשם שאת לקחת
את הטבע בבתוליו וקדשת אותו עשרים וארבע פעמים

בַּיָּם וּבַיָּעַר. לְקַחְתִּי אוֹתְךָ בְּאוֹתוֹ הֶרְטֵט שְׁבַלְל אֶת הַמְּלִים
וְנִטַּשׁ אוֹתְךָ הֶרְחַק, כְּמוֹ צְדָפוֹת פְּעוּרוֹת שְׂאִין לָהֶן תַּחֲלִיף.
לְקַחְתִּי אוֹתְךָ כִּבֵּת לִוְיָהּ בְּאַבְחַת בְּרֶק, בִּירְאֵת כְּבוֹד, בְּדַחַף.
עַל כֵּן, בְּכָל יוֹם שֶׁהִיָּה מִתְכַּוֵּץ לְבִי וְעוֹד מִתְכַּוֵּץ וְאֵת הוֹלְכֵת וּמִתְפּוֹגְגֵת,
מִנְצִיחָה אֶת נוֹכְחוֹתֶיךָ וְיוֹצֵרֵת רְחוּק שֶׁל אֵל,
אֲשֶׁר תּוֹסֵס וְלֹא מְסַבֵּר.
לֹא עֲשִׂיתִי דְבַר מְלַבֵּד לְחַקוֹת אֶת מָה שֶׁמְצֵאֵתִי בָּךְ.

X

עוֹד פַּעַם אַחַת בְּלִבְד בֵּין עֲצֵי הַדְּבִדְבָן שִׁפְתֶיךָ יְקָרוֹת הַמְצִיאֹת.
עוֹד פַּעַם אַחַת בְּלִבְד בְּעֵלּוֹת הַמְטוֹת חִלּוּמוֹתֶיךָ הַקְדְּמוֹנִים,
הַשִּׁירִים שֶׁנִּצְצִים וְכִבִּים. וּבֵין הַנִּצְצִים וְהַכִּבִּים
סוּדוֹתֶיךָ הַחֲמִים שֶׁל הָעוֹלָם.
סוּדוֹת הָעוֹלָם.

XI

בְּצִמְרֵת הָעֵץ שֶׁל מְסַעוֹת לְבָנִים – עַם גּוֹפֵף הָעֶרְפֵּלִי
הַשֶּׁבַע אֶת רוּחַ הַדְּרוֹם, אֶת פּוֹרְשֵׁת אֶת פְּנֵי הַיָּם הַחֲשׂוֹף
שְׂגוּזֵל חַיִּים וּמְשִׁיב חַיִּים בְּאַצּוֹת הַבוֹהַקוֹת. נוֹצְצִים הַמְשֻׁטְחִים
וְהֶרְחַק בְּאַפְקֵי מִתְכַּוֵּץ לְבוֹ שֶׁל אֵד לְבָן וּמְדִיף אֶלְף דְּמָעוֹת.
אֲכֹן, אֶת הַיָּם הַשׁוֹכַחַת אֶת הָאֶהָבָה בְּמִים הַרְדּוּדִים, מִתַּחַת לְפָנֵי מִי הַתְּקוּהָ.
אֶת הַיָּם הַשׁוֹכַחַת אֶת לְהַבּוֹת צְהָרֵי הַיּוֹם.
אֶת הַיָּם הַפּוֹרְצֵת אֶת הַתְּנוּעוֹת שֶׁבְּמַלְיָם הַצְּבָעוֹנִיּוֹת כְּאוֹרָה דְּבִשׁ
וְאוֹצֵרֵת אוֹתְךָ בְּכַד.
כְּאֲשֶׁר יַעֲבֹר הַיּוֹם לְדָף חֲדָשׁ לְפִתְעַת תְּמַצְאֵי עֲצֻמָּה, זֶהְבֵּת שְׁעָר
שֶׁשׁוּפָה הַשְּׁמֶשׁ, אֶל מוֹל אוֹתָהּ יָד שִׁישִׁית הַשׁוֹלְטֵת בְּמֵאוֹת הַבָּאוֹת –
נָא זְכָרִי, לְמַעַט, אֶת הַיֶּלֶד שֶׁהִתְיַמֵּר יְחִידִי בְּגַעֲשׁ הַיָּם
לְהַגּוֹת אֶת יְפִיּוֹ הַבְּלִתִּי-מְשֻׁג שֶׁל יְפִיּוֹ.
הַטִּילִי אֲבָן אַחַת לְלֵב הַיָּם, יְהִלּוּם אֶחָד לְעֵבֶר
הַשְּׁמֶשׁ הַיּוֹדְעֵת-כָּל.

XII

קחי אתך את אור היקניטון וקדשי אותו במבועו של היום.
כה, סמוך לשמן, תסדק האגדה, וידי, שתכריע את המבול,
תופיע עם היונה הראשונה. מי יהיה הראשון שיצא למשק כנפיה,
מי יהיה הראוי לכך. מי ישא את שמה, יהגה אותו ראשון
כפי שהשמש הוגה את הנבט
הראשון.

גלים מטהרים את העולם. כל איש מחפש את פיו. היכן את,
אני קורא, והים, ההרים, העצים – אינם קימים עוד.

XIII

ספרי לי על שעת העבים שכבשה אותך
כשהרעם הקדים את לבי. ספרי לי על היד שהובילה את ידי
אל תוך העצב הגולה שלך. ספרי לי על המרחב ועל אור וחשך –
על האדוות החרישיות של ספטמבר
נדיר ורה.

פזרי את האירוסים וכרתי אתי ברית.

XIV

שובי לאי של אבני הספוג עם מזמור שכוח שיעורר
לחיים את פעמוני הכנסיה ויעניק כפת שחרית
לזכרונות אבנדים. הרחיקי מלבך את הבסתנים,
ואז שובי לטעם מהעצבות שלהם. אל תחושי
עוד דבר על הסלעים הנקשים, ועל אף זאת,
לפתע תדמה דמותך לזמרתם.
מדרגות אבן מחספסת יובילו אותך מעלה מעלה,
שם לבך יהלם לפני השער לעולם החדש.
אספי את פרחי הדפנה ואת אבני השיש לאדריכלות הלכנה של גורלך.

והיי כולד בן יומו – לב העולם.

XV

המחט המגנטית אבדה כוחה. לכל אשר תפנה היא מסונרת מפניה הלוהטים של הזריחה הברוכה. השליכי מעליך את פרחי היקינטון ומהרי ורוצי מעל לקצף העננים אל עבר הבשורה הטובה של מלאך שש הכנפים.

נשימת העתיד תהביל מתנות חיים.

XVI

הסתירי במצחך את הכוכב שבקשת בתוך האבל. שאי אותו וכאבי אתו ותחוי אתו את הכאב שמעבר לכאבם של בני האדם. נטשי את העם האחר שמתחתיה. את תמיד יודעת יותר ויותר. על פן את הראויה, ועל פן כאשר את נושאת את דגלך, צבע מר מכסה את חזות כל הדברים הנדמים עולם ומלואו.

XVII

לא למדת דבר מכל הנולדים ומכל המתים בתשווקה. בדי עמל רכשת אמון בחיים שלא השכילו לאלף אותך ודבקת בחלומך. מה כבר מסגלים הדברים לומר, לבטח אין בכוחם להטיל בך דפי. וכאשר את בוהקת בשמש המדיפה עליך טפות ושתיקות ופרחי יקינטון – אני מכנה אותך המציאות האחת והיחידה. כאשר את נמלטת מהחשף ושוב חוזרת בזריחה – מבוע, פרח חתום, קרן אור – אני מכנה אותך המציאות האחת והיחידה. כאשר את נוטשת מאחוריך את מי שנבלעים באי-קיום ומעניקה אנושיות מעצמך, אני חוזר ומתעורר מהתמורה שחלה בך...

חדלי להשתעשע. פתחי את הקלף המנצח, קלף האש, וקראי את הגאוגרפיה של האנושות.

XVIII

כהות בּוֹהֶקֶת – רִיסִים מְעַרְסָלִים מְעַל מְרַחֲבֵיו הַמִּיתִיִּים שֶׁל הָעוֹלָם.
חִלְפוּ הַיָּמִים שֶׁבָּהֶם הַגִּיחָה הַשְּׂתִיקָה אֶל חִזָּה הָרוּחַ, חִלְפוּ הַיָּמִים
שֶׁהָרוּחַ כִּנְתָה בְּשֵׁם אֶת קַרְבִּיהָ.
כַּעַת יָד אוֹחֶזֶת בְּטַבַּע הַיּוֹצֵא בְּמַרוּצָה כִּילָד,
עֵינָיו מְפַתְעוֹת מִמְרָאָה פֶּלֶג כַּחַל בַּעֲלוּהָ מוֹאֲרֶת,
מְעַנֵּן חֲדָשׁ שְׁצוּרָתוֹ כִּפֶּה שְׁקוּפָה,
וּבַעוֹד אֲנִי חוֹרֵט בְּלִבּוֹ שֶׁל עֵץ אַגוּז, מִמֶּשֶׁמֶשׁ אֶת חוֹל הַיָּם,
וּמוֹדֵד אֶת הַמְּרַחֵק הָאֵינְסוֹפִי,
אֲבָדוּ לִי הָאוֹתוֹת הַמְּבַשְּׂרִים אֶת בּוֹאֵךְ לְעוֹלָם.
הֵיכֵן אֶת כְּאֶשֶׁר רוּחַ הַדְּרוֹם מִיְּבִשֶׁת אֶת הַנֶּפֶשׁ
וְהַפְּלִיאָדָה מְרַמֶּזֶת לְלִילָה לְשַׁחֲרֵר אֶת הָאֵינְסוֹף.
הֵיכֵן אֶת?

IXX

כְּאֶשֶׁר תַּעֲנִיקִי שֵׁם אַחַר לַפְּרָג שְׁלֶךְ – יִבְקַע פְּרַח הָאֵשׁ.
מִשֵּׁם וְאֵלֶּךָ, הֵיכֵן שְׁתוֹלְדִי שׁוֹב, הֵיכֵן שְׁתִּשְׁתַּקְּפִי,
הֵיכֵן שְׁתַּנְפְּצִי אֶת צִלְמֶךָ – תִּשׁוּקָתִי תִלְבֵּלֵב בְּאַפְרִיל,
תִּבְקַע בְּאוֹתָהּ הַקְּלוֹת הַכּוֹאֶבֶת וְתִשְׁחַרֵּר אֶת שְׁבַע
לְהַבּוֹת הַגִּיגִיָּה.

XX

אוֹר עֵז שֶׁהִקְפִּיא אֶת הָאֶפֶק, הַמִּים שֶׁעֲצָרוּ בְּשׁוֹנִיּוֹת,
הָעֵץ הָאֶחָד וְהַיְחִיד שֶׁצִּיר אֶת הַחֶלֶל. וְעַכְשָׁו,
כָּל שְׁנוֹתָר הוּא שְׁתְּבוּאִי, הוּא אֶת, שֶׁעֲצָבָה הָרוּחַ הַמִּימְנָת,
תְּבוּאִי בְּמִקוֹמוֹ שֶׁל הַפֶּסֶל. כָּל שְׁנוֹתָר
הוּא שְׁתְּבוּאִי, תִּפְנִי אֶת עֵינֶיךָ אֶל עֵבֶר הַיָּם
הַפְּתוּחַ שְׂאִינוּ אֶלָּא הַלַּחֵשׁ שְׁלֶךְ, הַחִי, הַתְּמִידִי וְהַנִּצְחִי שְׁלֶךְ.
לֹא נוֹתֵר אֶלָּא שְׁתִּתְּפוּגִי בְּאֶפֶק.

XXI

אַרְצֵךְ הִיא אֶרֶץ אוֹכְלֵת יוֹשְׁבֵיהָ וְאֵת עוֹבְרֵת מִדָּף אֶל דָּף לֹא הִרְף,
נְטוּלֵת שָׁנָה. מוֹנָה אֵת הַגְּבָעוֹת, אֵת הַפְּרָחִים, מוֹנָה יָם וְעוֹד יָם,
עַד שֶׁלֶבֶךְ הָאָחָד הוֹפֵךְ לְלִבְבוֹת לְרוֹמִם אֵת כָּל מֵהוּתָם.
וּלְכֹל אֲשֶׁר תִּפְנִי נִפְעֵר לְפָנֶיךָ הַמְּרַחֵב,
וְכֹל מְלָה שֶׁאֵת מִשְׁגֶּרֶת לְאִינְסוֹף, מְחַבֵּקֶת אוֹתִי. נְחֹשִׁי,
שִׁקְדִי, חוֹשִׁי

וּמְאִידֶךָ – אָנִי, כְּמוֹת שְׁאֵנִי.